

ERDÉLYI HIRADÓ.

Országgyűlés tekintetéből folyó évi majus 15-től december végéig rendkívüli előfizetést nyitunk.

Előfizetési díj az irt időre, postán hetenkint négyszer küldve nyolcz- kétszer küldve pedig hét rft 30 kr. p. p.

Aprilis elejétől való számokkal már nem szolgálhatván, hasonló nehézség kikerülése végett siető megrendeléseket kérünk.

Szerk.

Tartalom. Követválasztások. Öszinte javaslat. Kolozsvár. Nyilatkozat. Pest. Kormányrendeletek. Külföld. Hirdetm.

KÖVETVÁLASZTÁSOK. Vajda-Hunyad-ról: Gola Lajos és Mátyásfi Emmanuel. Brassó-vidékről: Roth Ágoston, Schnell Károly. Pótlókövetek: Roth Ilyés, Brennerberg Lajos. Besztercze-vidékről: Hofgróf János és Filkőny György.

Öszinte javaslat a balázsfalvi oláhok gyűlése iránt.*) A jelenkor nagyszerű fejleményei azt hiszem legnagyobb hatással voltak és vannak erdélyi oláh ajku atyáinkra; nemcsak azért, mivel e' nemzet eddig minden alkotmányos jogokon kívüli állapotból minden fáradság és áldozat nélkül minden alkotmányos jogok közönséges élvezetére meghivatott a' magyarok által; hanem azért is, mert a' menyinyiben az oláhok nagy részben jobbágyi állapotban voltak, az általuk terhes szolgálát, vagy bér mellett használt föld, saját birtokukká vált, még pedig úgy szólván ingyen, mert ha a' status fogja a' földesurakat kármentesíteni, ezen kármentesítés tökéjének egy része magokra a' földesurakra is háromlik. E' nagy áldozat a' birtokos osztály részéről, minek hasonló példája az urbéri viszonyokból békésen kapcsolódott nemzetek között alig fordult elő. Én azt hiszem, hogy ha ez előtt csak 4—5 hóval az oláh nemzetre bízott volna magára nézve egy a' multnál kedvezőbb helyzetet javasolni, követelni, kívánata alig terjedett volna azon mértékig, mely mértékig főleg az urbéri föld ingyen kapását illetőleg M.hon törv.hozása által boldogított.

Ezen boldogítás szemléletére, hát még élvezetére minő érzésnek kell az oláhok kebelében fakadni? Gondolom és hinni akarom, a' legforróbb, legélénkebb hálaérzetnek, ha csak a' legszebb erény, a' háladatosság náluk ki nem ment divatból, mit büntetlen talán az egek sem hagynának.

Ezeket előre bocsátva, egy őszinte, egy barátságos szót, egy testvéri tanácsot akarok a' közelebről Balázsfalván öszszegyűlendő oláh nép értelmesbjeihez, a' hon, 's kiváltképen az oláh nép érdekében intezni!

E' gyűlés tanácskozásának következménye gondolatom szerint csak a' lehetne, hogy az oláh nép a' Magyarhonnali föltétlen egyesülés iránti szándokát kijelentse, még pedig a' következő okoktól vezérelve.

1) Hogy az által az urbéres az általa teher mellett birt, imitt amott terjedelmes föld tulajdonossává váljék. Ezen nyereség pedig a' méltányos ohajtást csaknem feljűmulja, és mint mondám, példátlan.

2) Mivel a' föltétlen egyesülés által, az oláhoknak minden politikai szabad vallás gyakorlati, tanítás körül ön rendelkezési jogok élvezhetése tárva van.

3) Mivel nagy hálátlanság volna ha ezen nyereségeket, melyekért sok nemes kebel sajtó fájdalom epesztett, melyért sok áldozat hullott, most midőn nagy lelkűleg és csaknem ingyen nyújtatik, előre nem látó gyermekies daczczal keveselnék avagy tovább erőszakolnák.

*) Békűldve a' királyföldről.

De úgy hallom, hogy az oláhok ohajtják, sőt követelni kívánják a' 4-ik nemzetiséget. És már e' kívánatra akartam azon benső, meg lehet hibás és rövid látásra mutató, meggyőződésemet nyilvánítani, miszerint ezen kívánat, vagy lehető követelés, nézetem szerint az oláh nemzet érdekét ketté vágná, azon nemzet fejlődhetését gátolná, mert

a) M.honnak kiindulási pontja és czélja minden nemzetek testvérisége; a' trón és hon fölvirágoztatása, midőn tehát Magyarhon a' nála fenállott sokféle jog-különbséget és osztályt, egy testvéri jogegyenlőségre hozott, azt kívánni tőle, [hogy Erdélyt most jog és osztály különbség mellett, sőt még nagyobb elszakadással t. i. még egy negyedik nemzetiséggel befogadja, lehetetlen, és így az Erdélylyeli egyesülettől idegenkednie kelle, idegenkedni fog, különben magát nagyon gyengitené, ha pedig az egyesülés nem jó létre, ez esetben

b) az erdélyi birtokos osztály nem köteles a' m.honni törvény szerint az urbériséget ingyen átengedni a' birtoktalan osztálynak, hanem addig, míg itt is arról törvény hozatnék, állani kellene az itteni eddigi urbéri viszonyoknak, az pedig mikor és minő más törvény hozatik ez iránt Erdélyben és vajjon oly kedvezőt, mint hozatott M.országban, a' kétése jövődő méhében rejlik.

c) Ha jelenlegi állapotában marad az erdélyi oláh, kérdés vajjon nyerend é az urbéres politikai jogokat? Ha igen, vajjon milyeneket, olyanokat-é mint a' m.honni volt urbéres?

d) Ha Erdély és az oláhság csak föltételesen kíván Magyarhonnal egyesülni, meglehet, hogy az ez iránti megállapodás anynyira halad, míg a' jelen kedvező körülmények megváltoznak, 's később a' feltétlen unio is lehetlenné válik, soha jóvá nem tehető kárára mind a' két hazának, sőt épen annak örökös elvesztésével, mit az egyesülés által mindkettő elérni kíván. És azt hiszitek tisztelt hazafiak, hogy nincs ezer ellenség készen és feszűlten, hogy mi belső viszály által részt engedjünk neki, hogy ezt mondhassa „zentul nem lesz sem magyar, sem oláh, hanem....“ Csak egy kis jó fordulat kell a' hazán kívüli változásoknak és ehez egy kis benső viszály, minek tenger magva van elhintve még az egyajkuak között is, és kész Erdélynek, de Magyarországnak meglepetése, legyőzetése és oda szorittatása, honnan sirva fogunk mi most élők 's ivadékaink tekinteni, a' felhasználni nem tudott, a' kezeink közűfelszalasztott kedvező alkalomra! Ezen nemcsak lehetséges, de fájdalom, valószínű esetről elmélkedésűnkél azon gondolat merűlt fel agyunkban, hogy ha szinte némelyek a' más nemzet tagjai közül csupán feltételes egyesülést ohajtanának, az oláhságnak feltétlenest kellene kívánnia, még pedig azért, ne hogy a' föltételek miatt az egyesülés lehetlennessék, ne hogy a' fél szabály büne Erdélyre 's főként az oláhságra nehezőljön, ne hogy a' meghagyandó buvó ajtócskák nem a' mi szabadságunkra, hanem inkább az ernyedetlen ellenség bésuhanására, bécsempészésére szolgáljon.

e) Föltételes egyesülés arra mutat, hogy vagy jobban akarunk lenni a' magyarhoniak-

nál, vagy rosszabbul. Az utolsót feltenni balgaság, az elsőt pedig kívánni szűkkeblűség, testvéritlenség volna; de arra bizonyosan M.hon is azt mondáná: „maradj magadnak hálátlan testvér Erdély“; sőt hátha az is, ki feltételes egyesülést kíván, arra törekszik, hogy az egyesülés halasztassék, és elvégre maradjon is el. Ismeritek-é a' tacticát? Mshová akarnak vágni, mint a' hová néznek! Amitásnak, fortélynak nevezik ezt magyar nyelven.

f) Egy házban úgy, mint egy honban, több egyének, népek külön nemzetiséggel megférnek, ha nincsenek külön jogokkal, törvényekkel egymástól elválasztva; ássál pedig közzöttök választó árkot, emelj elkülönítő falat, adj nekik a' hon történeti és törvénykönyveiben külön lapot, külön jogot, és találandasz testvérek között dulást, a' pokolnak minden kínait, és végtére eljűtsz a' pusztulás, a' másnak gyalázatos martalékává válás utolsó felvonására, melyet béfejezend az ellenség füleidet öszszeszűző, hangodat örökre elnémító kárörömes hahotája. Ha több népek történetét, ha az emberi természet törvényeit, ha némely népfaj fogásait ismered; állításaimat okvetetlen helyeselned, igazolnod kell. Légy tehát szemes, légy okos és maga idejében erélylyesen cselekvő.

g) Ha az oláhoknak a' negyedik nemzetiség megadatik, ez által veszt, veszt pedig azért, mert így ő a' néki kiszabandó határ körén túl nem terjedhet, sőt tarthat attól, hogy az ő köre a' sokkal intelligensebb, gazdagabb és tán pártoltabb más nemzet által még keskenyített fog; minek példáját nem bajos a' mult idők történetéből bécbizonyítani. Ellenben ha az oláh nemzet köre 's határa nincs kiszabva, mivel ő nagyobb számból áll, kiterjeszkedésének nyílt mezeje lesz, és ezt tettelesen használhatja az által, hogy követek és municipalis hivatalok választásában legtöbb oláh ajku szavazó és határozó lesz. Megfontoltatok-é ezt? tudjátok-é ennek lehető eredményét? Lehet, hogy csak e' miatt is kívánni fogja nem egy valaki, hogy igen is adassék meg az oláhoknak a' negyedik nemzetiség; sőt ajánlotta is már néked a' szász — most magát nevezni szerető német lakó tarsad? Ugy de van-é ebben üdv?

h) Tán féltik az oláhok nemzetiségüket a' föltétlen uniotól? Ha nem vesztetted azt el bajtárs mig rabszolga, mig buta, mig koldus nép voltál (értem az urbéres néposztályt), ne félj jövőre, midőn néked a' szabadság éltető melege, a' miveltség oktató világa, a' vagyonsodhatás kuforrása, és mindezek által erősbűlése eszközei — csak használni tudd — nyujtatnak. Pillants Magyarország jelen évi törvczikkeibe, és megleled vallásod, iskolád, nyelved biztosítását; tedd ezekhez még azon nem utolsó kinézést is, sőt szinte és hatalmas biztosítást, hogy majd évenként 200—300 ifjad lépendenek ki különböző tanodákból, akademiákból.... ily üdvhozó jövődövel kínálkozik néked M.ország jelen évi törvényeivel az egyesülés által. Tudja mindenki azt is, hogy f. uralkodóházunk mindég atyai szívén hordozta a' szegény adózó nép sorsát, 's midőn ő felsége az általa megerősített m.országi t.czikk

által az egyesülést meghatározni méltóztatott, ti olah társaink kétkedni fogtok egyesülni? O felségének irántatoki kegyelmes rendelkezésétől csak áldást várhattok. Egy hazafi.

Kolozsvár. maj. 8-kán.
Ki az itteni lélekállapotot akarná lemásolni, tollának a' hullámok változatosságával kelene birni.

Vágy, agály, lelkesülés, nyugtalan sejtelmek tartják folytonos dagály- és apályban a' kedélyeket. Csak egy pont van, hol minden szenvedély kinyugszik, 's ez a' férfias végelszántáság.

Mindenki mohó vágygyal tekint a' révpárt felé, 's majdnem türhellen várja az országgyűlést. De addig még hetek vannak, 's a' közidő nyugtalanító.

Rosz akarat, értetlenség, hiúság, magán érdek sokképp kizsákmányolhatják 's idézhetnek elő bonyodalmat. Aztán a' megbukott politica nem fog nyugodni, míg csak egy talpalattnyija marad. A' m. honi példák nyilván mutatják.

Azért legyünk ébren 's örködjünk a' közidő felett.

Ha valaha a' liberalismus gyanus volt, most leginkább az. A' tulságosak akart vagy akaratlan eszközei a' régi rendszernek.

Sokat hiúság, szerepvadászat vezérel.

Mi ismerünk egyént (Mikás), ki a' népérdek lázító vezéréül toltá föl magát, 's ezelőtt hat évvel kortescsapatot vezérelt Kovács Lajos ellen, ki itt legelőször mondá ki, hogy az urbéres telek nem a' nemes tulajdona.

Sokan ott is, hol nincs reactio, izgatnak, hogy izgassanak, pedig most már az érdekek kiegyenlítése fölött van a' kérdés.

Legyünk éberek. Jegyezzük meg, hogy mindaz, mi az unio kérdését a' legkevésbe is veszélyezteti, ellenforradalmi lépés, 's a' uép és elnyomott osztályok érdeke ellen van.

Jegyezzék meg ezt különösen a' királyi földi olahok.

Rosenfeld Szebenben van, Salmen lélekszakadva nyargalja bé Brassó vidéket. Szebenben e' jó urak keine Union-t kiáltattak ki színházi előadásakor. Sőt ez ártatlan mulatságon kívül még veszélyesb játékba is elegyedtek.

Ők jól tudják mit csinálnak, ők szeretik magokat. De a' szász nemzet nem belőlök áll 's ez még hatóságilag nem nyilatkozott az unio ellen. Nem is fog. Az értelmes közvélemény az unio mellett van. A' derék Hannak multkor közölt derék cikke is azt bizonyítja. O Salmen dühönczei miatt visszalépett a' „Transilvania“ szerkesztőségétől, de a' brassai hirlap melléklapja Szebenből újra egy derék cikket közöl az unio mellett.

Az unio ügyében derekabb 's magas politicalai álláspontra emelkedettebb cikket még a' magyar lapokban sem olvastunk.

Az anti-unionisták minden ellenvetéseit a' leg kézzel foghatóbban megczáfolja. A' többek közt így szól: mi németek maradhatunk éppen úgy mint eddig. Felhozza Észak-Amerika példáját. A' korona oltalmára hivatunk bé. Nézetek Buda-pestre ott a' ti elhivatástok. Ott a' korona, melynek védelmére kötelezettek vagytok. Ha nem alkalmaztatjuk magunk az időhöz, a' föltartozhatlan idő minket, maroknyi népet, szét fog tiporni. Az unio meg fog történni, ha mi elég oktanok lennénk is azt nem akarni. 'sat. Nem soká az egész cikket közöljük. Így gondolkozik a' szász nemzet értelmes része. A' szász bureaucrátiával, mely nem néperdeket képvisel semmi bajunk. Üdvözljük a' gyámsága alól kikelt derék szász nemzet szabad hangjait. Mi egészen kezet fogunk velök; mindnyájunknak egy érdeke van a' szabadság és hazánk fölvirágzása. E' célra csak az unio vezet. Feledjük a' multakat, a' mult, mint a' cikkiró is megjegyzi, a' régi rendszer kifolyása volt.

De nézzünk szét a' városi újdonságok térében. Azonban ezekkel most adósak maradunk.

E' pillanatban fontos tudósításokat kaptunk a' székelyföldről. A' nemes székely nemzet minden pillanatban kész kijöni testvérei oltalmára 's a' csend és rend fentartására, melyet éppen a' közhaza és szabadság érdeke ellen akar a' rosz akarat és ábránd fölzavarni. Mi soha föl sem tettünk ellenkezőt a' derék székely nemzetről. Egy nemzet, melynek multja dicső, jövője fényes, jelenét nem pazarolhatja el kicsinyeskedéssel, midőn a' haza veszélyben van. Mindnyájunknak egy érdeke van, 's ez a' szabadság. Köszönet a' nemes székely nemzetnek Erdély minden hü polgára és Magyarhon szabadsága nevében. E' tudósítások mellett meg e' következő levelet vettük:

Tisztelt szerkesztő ur!

Hazánk jeleni állása szolitatja fel önt általunk, hogy ezen nemes székely nemzet hü nyilatkozatát, hirlapokban mentől előbbi szétküldözésére rá birjük. Bizunk önnek parolás pontosságába, hogy rögtön fölvenni és szétküldözni sziveskedik e' hon minden részeire. Midőn a' haza nevében kérelmünköt ujtánok vagyunk a' — tisztelt szerkesztő urnak. — Seps-i Szentgyörgyön majus 5-kén 1848. Hivpolgár társai Demeter József bíró követ; L. Gyárfás Károly követ; Gál Dániel követ; Némethi László követ; öregebb Király József; Gödri Ferencz; Székely László; Orbán Antal; Székely Mózes; Sikó János; Dants János; Molnár János; Gyárfás Mózes; Zsigmond Jakab; Zsigmond Lajos; Király József; Mihácz Samuel; Koré István; Vitályos Antal Császár Lajos; Benkő Mihály; Gyárfás Elek; Bartók József; Nagy Elek; Gyárfás Samu; Kósa Dávid; Gyárfás József; Antos Ferencz; ifjabb Deák László; Imets József; egyik követ Berde Mózes; idősb Berde Mózes; Szentkereszt Zsigmond; Székely Károly; Székely Gergely; Daczó Gergely; Horváth Albert.

Nyilatkozat. Fájdalommal értesült nemes nemzetünk, azon kedvetlen hírekről, hogy oltalmazni, védeni minden testvéreit vonakodnék: bár honnan merültek, szárnyaltak ezen valótlán hírek, átkot mond a' nemes székely nemzet, ezen hir terjesztőire. Az Uzon helységből visszatért fegyveres csapat is csak azon bielelemből vonult tüzhelyére vissza, hogy midőn a' közhaza veszélyben van, nem annak védelmére használni, hanem külföldre vinni kívánják. A' nemes székely nemzet hű volt, az most is, és marad az idők végéig. O óvja magát, óvni fogja hazáját — igen minden testvéreit — bár melyik szegletében lakják is, e' kis honnak. Óvni fogja egy utolsó csepp véreig izmos férfiai karral ha a' szükség, ha egész közhaza és szabadság vagy egyesek java is kívánandja. A' nemes székely nemzet visszatartol minden, róla balul elszáryalt híreket. De sőt ezek ellenében, jelenleg indulandó is, egy erős csapata — édes hona bel oltalmára — 's kész az egész nemzet erejét, (ha női gondra, 's oltalomra szorul is családi tüzhelye) feláldozni a' haza, és annak minden egyes tagjai nyugalma, 's boldogsága eszközlésére. Igen is! nyíltan szól a' nemes székely nemzet, mert lejárt a' titkok ideje — nyíltan szól arról — miről eddig hallgatott, mert nem volt szükség, nyílt szavaira. O tehát kikiáltja jelenleg, a' haza biztosítására, hogy 80 nyolczvan ezer, kész hadi katonát kiállit oda, hol a' haza boldogsága, nyugalma kívánja; 's az ellen, ki botor lenne azt bántani. Ez a' nemes székely nemzet parolás nyilatkozata, 's ennek, tettel is megfelelni kész minden áron, mert a' hű székely nemzet szereti honát, szereti jó királyát, igen igazságos előjáróit is, 's ezekért

véret is kiontani kész, most és mind öröké. *)

A' nemes székely nemzet nevében, annak több hü fiaitól.

Pest, april 30-kán. Tegnap tartatott a' körü ebéd a' kolozsvári küldöttség tiszteletére. A' lelkes áldomások között b. Wesselényi Miklós következőleg szólott:

„Szebbnél szebb áldomásokat hallánk. Hallók a' nemes lengyel nemzet szenvedései és sorsa iránti rokonérzetünk meleg kifejezéseit. Hallók az Erdély itt jelenlevő fiaihoz intézett lelkes szavakat 's az Erdélyi teljes egyesülés előérzete szülte öröm kijelentéseit. Nyert 's kivivott szabadság örömhangjai zengének e' teremben, keblet dagasztva. Az én lelkemen mély gond ül, keblemben aggasztó fájdalom dul, 's nem öröm, hanem keserv hangjai törnek ki abból. Vigságra gyűltünk eddig öszsze, 's nem volt-e méltó 's elég okunk vigságra? — Szabadság virít tavasz szép virágaként köztünk, hol eddig szolgaság létezett, oly sokféle alakban; 's egyenlőség és testvériség jött a' sértő kiváltságok 's ellenséges közfalak helyébe. De a' vigságrai okok háta megül nehéz föllegek kezdettek tornyosolni: 's e' pillanatban az öröm napját vész komoly felleg borítja, melyből már is fenyegető villámok cikáznak. E' pillanatban le vannak már peregve a' vigalom háborítlan órái. Polgártársaim! jelenben nem örömegek, hanem a' komoly elszánás 's elhatározás szükségének pillanata jött ránk egyszerre.

Hat éve mult, midőn az akkori polgári halottat hona felé közelgető veszélyek látása 's érzete megszólaltatta. Vajha ne repültek volna el anynyira nyom 's figyelemrevétel nélkül jóslatai, intései! Mindinkább 's rémitőleg bizonyítják magokat igazoknak azok, 's helyeseknek ezek. Most nem polgári halott már — habár társas körre 's élvezetekre nézve majd nem az — újra figyelmeztető 's felszólító, szavamat emelem. Bár minden lelket mélyében megrázó 's minden mellékes hangokat 's érzeteket elfojtó lehetne szavam. Bár a' menyinynek, e' világ sarkait megrázó dörgéseként hangoztathatnám e' szavakat: „veszélyben van a' hon, — fel minden, ki magyar, ki polgár!“ —

A' Bánátban 's Bácskában véres jelenetek merültek fel, szláv szellemben 's érdekekben. A' szerbek honunkban, Magyarhonban fekvő több helyeken, Kara Györgyovicsot kikiáltották királyuknak. Szakadást proklamáltak, tehát 's egyesülést Szerbországgal. — De mi e' soknál is több, az, mely hirt tegnap estve a' legbiztosabb kútfőből merítve mondhatom, hogy t. i. az, kit a' szintoly rosz szándokú, mint boldogtalanul számító volt kormány utósó rémeként horvát bánnak nevezett ki, egyenesen kinyilatkozta: miszerint ő ellenforradalomnak, vagy is a' dolgok régi lábrai visszatételének álland élére; nem Bécsből utasítva ugyan — mint mondja — hanem oda tartozó hűség következtében. Állítani merészli: miszerint, mit nálunk 's mit örökös tartományiban jó királyunk, az örök igazságnak 's a' kor szellemének hódolva, a' szabadság 's jogok érdekében tett, mindaz töle csak kicsikartatott. Hogy ő — Jelasic — horvát vagy illireivel 's 100,000-en felül intésére váró határhozival megmentendi császárját, ezen állítólag kényszerült állapotából, 's visszaállitandja annak régi hatalmát 's a' dolgok régi állását.

Békapaszkodni a' szabadság egész Európán át ellenállhatlan hatalommal robogó diadal-szekere forgó kerekeibe; balga vállalat. Régi szolgaságot 's önkényt visszaidézni, 's főként állandósítani nem lehet. De lehet erre törve, vért ontani özönnel, 's lehet nemzeti ellenszenvet felkorbácsolva, nemzeti létünkön csapást, veszélyest, halálost ejteni.

*) E' lelkes nyilatkozattal egy időben egy cikket kaptunk Teleki Domokostól, mely bizonságul szolgálhat arra, hogy e' hon nemesbjei soha sem ketelkedtek a' székelynemzet bonfias és testvéris érzelmében. Ez iromány azonban tárgyhalmaz miatt jövő számunkra marad. — Szerk.

Hogy a bécsi camarilla 's burocracia, mely mint némely kigyó szétvagdalva is mozog 's öszszeforni törekszik, bármi áron, bárki által igyekvendik visszanyerni azt, mi volt: ez természetes; ezt előre lehetett látni szintugy, mint azt, miként még arra is kész leend, hogy a muszkát, honunk 's az öszszes monarchia sok oknál fogva legveszélyesebb 's természetes ellenségét is szenyynes érdekeire felhasználja. Szintugy lehetett látni azt is, hogy az orosz absolutismus kész leend, a fejlődő szabadság ezen, őt csak megsemmisítő szelleme ellen, harcot vivni életre, halálra. és imhol! azon cabinet ismeretes pokoli ügyességével kikapta a legjobb módot, e' harcot nem is vitatja a horvátok 's illirek, szerbek ferde bár, de hűbös nemzeti érzetét 's irántunk ellen-szenvét; reánk uszítja az elámitottakat. Lehető 's hihető, hogy a végbevitt és sikerült marczangolás után, lánczra fűzendi a feluszítottakat; de az is lehet, sőt hihető, hogy e' neki bősültek majd nem fogják láncrafűzetésüket szenvedni, 's uszítóiknak fordulva, a velők nemzeti 's érdekokndságban álló sok millióival a szlávoknak, szabadságot vivandnak ki magoknak. Mindez bizonytalan! — Csak anynyi bizonyos, hogy akár muszka absolutismus, akár szláv liberalismus vivand ki magának diadalt: a' mi szabadságunk 's nemzeti létünk megleend semmisítve, és hogy kárpátkarolta honunk, vagy is e' föld, melyet Magyarország-nak nevezünk, akkor minden lehet: boldog vagy boldogtalan, gazdag vagy szegény, szabad vagy elnyomott; de magyar többé nem! „Veszélyben van tehát a' hon, 's föl minden, ki magyar, 's ki e' hon hű fia!“

Valamint elmúltak már a' kivítottakon kérdőző örömei órái, ugy felekezetekre oszlásnak 's vélemények feletti vitáknak 's czivakodásnak sincs most koránt is ideje. Uralkodó házunktól elszakadás 's respublicai (magában véve dicső) lét mellett ki most izgat: az haza-áruló! — mert Jelasich hűbös merényének 's az orosz gonosz törekvéseinek helyességi ürügyet kölcsönöz, 's oly cél felé kész tasi-tani nemzetét, melynek kivására ereje koránt de koránt sincs; 's így könyelműen sodorná honát bizonyos veszélybe.

Egyetértés, öszszeolvadás tehát most!

Polgártársaim! fegyverre minden, ki azt csak valamennyire is bírja! — Használjuk föl sajtót, a' szónak hatalmát 's a' petitio jogát, igaz ügyünk mellett minden becsületes ember 's az egész világ rokónérzetét felkoltani. Tudassuk e' hon lakóival 's tudassuk a' föld minden népeivel az ilirek merényének vétességét 's az orosz kormány átkos célzatát. Szóljunk magok az ilirek 's horvátok jobbjai józanabb eszéhez 's helyesebb érzetéhez. Mondjuk meg nekik, minő kétes az ut, merre csábítatnak, 's hogy hasonlhatlanul jobb reájok nézve a' szabadságot, melyet oly örömezt osztunk meg velők, élvezni velünk, 's azt együtt öszszes erővel védve, folyvást és biztósan élvezni, mintsem vér és átok bérén vásárolni valamit, mi nek eredménye nagyon is bizonytalan. Szólítsuk fel tót honfitársinkat a' kivított közös szabadság nevében, mondjuk meg nekik: hogy habár fajrokonai is azok, kik miellenünk törnek: de az ő szabadságuk ellen is törnek azok, 's rájuk is a' régi rnszak özönét akarják visszaidézni. És mondjuk a' monarchia minden rézeinek, melyekre mostan általános derült az alkotmányosság napja: miként Jelasich ilireivel nemcsak miellenünk, hanem szintugy izent ellenök háborút. Azt akarja ő semmivétetni, miért Bécs nemes fiainak vérök folyt, 's mit a' legjobb király áldásként nyújtott hű népeinek. Járuljunk tovább illó petitioval ministeriumokhoz; kérjük meg azt, szólítsa fel jó királyunkat, hogy sem mint magyar király, sem mint többi tartományainak fejedelme ne szenvedje azon egyenesen személye ellen intézett csufos rágalmat, mintha azt, mit jósága, helyességérzete 's jót eszközölő hatalma teljességében önkéntesen

tett: csak gyalázó kényszerítés következtében tette volna.

Ily szellemben, ily célra szólalunk mi fel mindenütt és untalan; de tegyünk is a' mellett; tegyünk mindent, a' mit csak a' legfeszítettbb áldozat mellett tenni képesek lehetünk. Fegyverre azért! legyünk szilárdul elhatározva, küzdeni enyvedellen; 's ha a' sors enyészetet mért reánk, ne korcsosodás 's lankadtság sorvasztó rut halálálával, hanem férfhoz — nemzethez illőleg dicső halállal muljunk ki a' nemzetek közül. Rabigában görnyedni egy nyomoru élet fentarthatásáért gyalázó! — Ne engedjük soha, hogy a' szolgáltság mirigye nemzeti-ségünket 's szabadságunkat izmonként rothassza le rólunk, és ugy undor halált haljunk; lehető legdrágábban eladva 's habár mindent, de a' becsületet el nem veszítve szálljunk a' dicsők sírjába.

Fegyverre polgártársak! Elszánt ember kevés is sokat tehet. Engem balsors megfosztott attól, hogy zászlót ragadva fölkereshessem a' helyet, hol legtöbb a' veszély 's legméltóbb a' küzdés. De így is nemzetünknek néhány ellenségét fojtandja meg ez izmos két kar, mielőtt honomnak még szabad földén elvérzendek. Élet, vagg enyészet vár-e nemzetünkre, isten kezében áll; de a' mi kezünkben van becsületünk 's a' nemzet becsülete. Azért éljünk, vagy hajjunk: de maradjunk magyarok 's szabadok végtelehetünkig.

E' fölszólítás általános lelkesedéssel fogadtatott 's több indítványok megtételére szolgálta alapul, melyek szerint a' Körben ez alkalommal következő határozatok keletkeztek:

A' ministerium egy petitio által meg fog kéretni: 1-ör) Hogy Jellasits horvát bánt, mint hűtlen tisztviselőt letegye bivatalából, 's mint rebellis polgárt megbüntesse!

2-ör) Hogy az egész országban a' borzasi zászlók tüzessenek ki katonaszerzés végett, 's evvel kapcsolatban

3-ör) Egy nemzeti tüzérserég alakíttassék.

4-er) Hogy sajtó útján a' horvátok fölvilágosíttassanak: miképpen a' magyarok nem őket akarják üldözni, csak azon sectát, mely Jellasits alacsony bujtogatási által el van ámitva.

5-ször) Hogy az oláhok, a' rácok egyházi hatósága alul fölszabadíttassanak, 's az előbbieket külön osztálya legyen a' cultus ministeriumban.

Végre: hogy a' népnek a' haza érdekében történendő fölhívására az ország minden vidékeire emissariusok küldessenek.

Bécsből a' tegnapi gözössel igen megnyugtató hírek hozattak, miknek valosulása iránt köz az ohajtás. A' rajnai határokon 250 ezer francia 400 ágyuval áll harczkészen, mihelyt Bécsből az ottani francia követ olyan tudósítást izen Párisba, hogy a' bécsi udvar kez fogva a' londonival, az olasz nép függetlenségét csakugyan elnyomni szövetkeztek. Ennek következtében az angol bécsi követ közbenjárására felséges királyunk a' horvát bánt, mint a' muszka propaganda által egyik elszédített hóst, királyi hatalmánál fogva kötelességére inti, nádor kir. helytartónknak pedig meghagyni méltóztatott, hogy az excentricus bánt közkereset alá vétesse, 's menyinyiben bűnösnek találtatik, a' törvények által keményen fenytessék., — le vele a' báni székről. Gaj Lajostól a' kir. tanácsosi ezim és megajándékozó levél visszavétetett 's megsemmisített, mint-hogy a' törvények ellen, tehát törvénytelenül kelt.

(P. H. J.—r.)

Kormányrendeletek.

II.

Körlevél a' protestáns egyház kerületekhez.

Mintán minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségének fedezését az álladalom elvileg elvállalta, 's ezen elvnek alkalmazásával és részletes törvényjavaslatnak készítésével a' ministeriumot megbizta, az 1848/20. t.cikk 3. §-ának teljesítése végett a' pro-

testáns hitfelekezettel, az egyházi és iskolai reformról tartandó értekezés helyéül Pestvárost, idejéül pedig f. évi augusztus 1-jét jelölem ki.

Ennek következtében bizodalommal hívom fel önöket, uraim, hogy addiglan is az értekeztet tárgyait vitassák meg; adataikat készítsék fel, 's az értekezletre annak idején küldjék el megbizottaikat oly számban, a' mint jónak és czélszerűnek tartják.

Tisztemnek és hazafiai kötelességemnek érzésével várom önök küldötteit, kiket az ügynek mind szeretete, mind ismerete fog lelkesíteni, hogy a' dolgok új rendének megalakításában közremunkaljanak.

Budapest, ápril 27. 1848.

B. Eötvös József.

III.

Hivatalosan hirdettetik: hogy alapítványi javak és tőkék 's minden idetartozó ügyek kezelése a' közoktatási és cultus-minister kormányosztályához tartoznak.

Budapest, ápril 28. 1848.

B. Eötvös József.

Hivatalos értesítések a' pénzügyi ministertől.

I.

Gyöngélkedésem miatt, orvosi rendelénel fogva, egészségem helyreállításáig hivatalos foglalatosságaimtól el kelletvén vonulnom, azalatt a' pénzügyministerium köréhez tartozó azon rendeletek, melyek törvényhatóságokhoz intézendők, Klauzál Gábor, kereskedelmi ügy minister ur által fognak aláíratni; a' tárczamat illető más egyébnemü intézkedésekre pedig aloldalmi titkár, Pulszky Ferencz ur van megbizva. Kelt Pesten, ápril 19-kén 1848.

Pénzügyminister.

Kossuth Lajos.

II.

A' sajtószabadságnak törvényáltali biztosítása következtében, a' censoroknak ezeltörtvényellenesen viselt hivataluk megszűnven, a' ministeri tanácsnak ápril 20-kai határozata által fizetésök is azonnal megszüntetett. Egyéb-iránt a' tanulmányi biztosság tagjai ugyis, mint a' k. helytartó-tanács tanulmányi osztályának személyzete jövőn tekintetbe, 's ily minőségbeni fizetésökre nézve a' törvény által biztosítatván — ha csak más hivatalra nem alkalmaztatnak — fizetésöknök csupán felét tartják meg, másik fele, censori minőségökre számítva, szintugy megszűnik.

KÜLFÖLD.

Oláhország és Moldova. Éppen most kapánk tudósítást — ez óráig még nem tökéletes bizonyost — hogy Bukurestbe két biztos érkezett, egy török 's egy muszka. — Most és csak most érezzük mi is, hogy eljött a' perez, melyben az oláh journalistica nemcsak a' miénk itt, de főképp a' jassi és bukuresti kell hogy foglalkozzék egész erejébél ezen országok sorsával és állásával, még pedig azon vigyázattal és hazafiai tapintattal, nehogy a' jövőndő kor reményeiből vagy egyet koczkaztasson. Mi leginkább csodálkozunk ez uttal muszka minister gr. Nesselrode St. Petersburgba, ószerinti martius 16-ról 1848 orosz főcensul Koezebe hoz intézett következő sürgönyén:

Az Európa társasági rendét fenyegető változás veszélyei komolyan foglalkodtatják fölséges urunk gondolatait.

Az alatt, mig Schweizban győzelmeskedik a' radicalismus, mig Olaszthonban megrendült a' monarchiai elv, mig Frankthonban egy sebes rázkodás a' köztársaságot a' juliusi trón romjaira emelt, mig a' forrongó lázadás bámulatos gyorsasággal rohanva Németthonra, a' császár rendkívüli gondossággal emelte szeméit a' rend és bátortólét azon érdekeire, melynek védelmére helyzeténél fogva különöebben fel van hiva.

Néhány szóból érthetni azon állást, melyet a' császári cabinet a' jelenleg Frankthonban kihirdetett köztársasági kormányzással szemben magának kijelelt.

A' császár szándéka az, hogy ezen ország belügyeibe ne vegyüljen, hogy az ideiglenes kormány, mely semmi állandósági biztosítékot nem nyújt, elismerésével ne siesen, hogy a' francziákat hagyja magukra, míg új political tapasztalatukat megteendték, hogy igazgatásuk választásába semmi befolyást ne gyakoroljon; de azonban szándéka örködni, hogy Európának azon alakítványa, mint azt a' bécsi és párisi szerződések rendezték megálljon, 's hogy Frankhon részéről keletkező minden megtámadásnak ellenszegüljen. Hogy pedig ezen határozatát a' császár szükség esetében végrehajthassa, 's a' netalán Frankhon által megtámadandó szövetségesei felszólítására előállhasson, határaink hosszában imponant erőt gyűjtetett össze, 's ezen védelmi helyzetben szándékszik bévárni az eseményeket.

Ha a' középponti Európában tamadható bonyodalmakra nézt Oroszországnak szövetségesekkel egyetértés következtében elfogadott határozatai szerint kell cselekedni, másként áll a' dolog azon tartományokra nézt, melyeknek a' birodalommal szemben merőben különböző állást jelölnek ki a' szerződések. A' duna-melléki fejedelemségek névszerint ezen categoriába tartoznak, ezek Oroszországnak közvetlen gyámsága alá helyezték, melyet egész hatályossággal fenntartani elhatároztuk.

Tehátlan, bármi legyen is másutt a' forradalmi mozgalmak eredménye, a' császár elhatározta nem tűrni, hogy a' fejetlenség behasson a' török birodalom azon részébe, mely ő felsége gyámsága alatt áll.

Ön ez iránt a' két vajdát a' legünnepélyesebb módon értesítse. Mi minden erőnkől azon törekvések ellen szegülünk, melynek célja volna tágítani ezen tartományoknak a' török birodalomhoz szorító kötelékeit, vagy módosítani az ezek elébe szabott political lételt.

Ön uram a' császárnak e' viszszavonhatlan határozatait a' legnagyobb nyilvánossággal terjeszse szét a' végett, hogy az elmék a' forradalmi propaganda által hirdett segítséget ígérő csábítások ellen fedezve legyenek, mely ígéretek a' különböző fajú népesek közt political emancipatio iránti reményeket táplálnak, a' frankhoni köztársaság manifestumában nemzetiségek visszaállítását hirdető elvek szerint. Kösse ön a' vajdák szívére, miszerint kettőzött figyelemmel örködjének az ezt irányzó forradalmi működések fölött, 's erélyesen sujtanak le minden oly törekvéseket, melyek a' kormányzásuk alá bizott tartományok közcsendjének megháborítását célöznák. 'sat.

Ezen irtóztató depêche-nek, mely méltó szülötje a' minapi egész Európára menyindörgő orosz nyilatkozatnak, nincs szüksége hosszúságos commentárra, ő az aldunai fejedelemségek kormányait, melyek bel nemzeti függetlensége anynyira világosan van biztosítva, az adrianopoli tractatus által, örömet csak helytartósági rangra alacsonitáná, mi azonban nem telyesül, míg Európa Európának marad. És honnan ezen megelőző intézkedése Nesselrode urnak? ha úgy vala, hogy a' fejedelemségeket valaki fenyegetse, vagy segédkezet nyújtson kormányainak a' bel közcsend fenntartására, ezen jog-

gal csak a' Porta bírhat, mint olyan melynek souverainitása a' három fejedelemségben el van ismervé, de a' protectornak legkisebb joga sincs az ők belügyeikbe avatkozni, kivéve azon esetet, ha maga a' souverain hatalom bontaná fel a' belcsendet, vagy igyekezne political létezésüket megszüntetni.

Az orosz protector minden tractatusok és békekötések értelmében, elkezdve a' kainárdsét (1772) az adrianopolig, nem nyert mást, mint védő jogot, t. i. védni azon keresztény fejedelemségeket a' török elnyomások ellen, mely jogát azonban 1823-ig igen kevésbé használta, mert addig minden orosz protectoratus pártfogás mellett is, a' török porta tetszése szerint küldött a' fejedelemségek nyakára idegen vajdákat, 's tetszésök szerint tartották ott. Csak gondolja az ember, a' fejedelemségek ne is merjenek egy political felszabadulásról gondolni! még akkor sem ha a' porta megegyeznék abba?? Oldja meg ezen kérdést a' jassyi és bukaresti journalisták, kik reményem szegylleni fogják jövőre is hallgatni nemzeti 's political állásukat oly keményen fenyegető körülmények közt. (Brassai oláh lap.)

Frankhon. Nagyszerű ünnepe. A' hadsereg és nemzetörség közti béke, egyesség, hon és kormány iránti hiveség szilárdítása végett ülék meg azt Párisban, apr. 20-án. Reggeli 7 órakor a' sergek és nemzetörség az elyeumi mezőket és boulevardokat elfoglalta; 11 órakor az ideiglenes kormány megjelent, 21 ágyulövessel megtisztelve. Ekkor a' legiok ezredesei zászlósaiktól kísérve előléptek, 's Arago hadügyminister a' ministerek számára készült álványról ezeket mondta: „Nemzetörségi 's hadseregi polgárok! Az ideiglenes kormány önök 's a' polgárok és katonák becsületére bizza ezen zászlókat. E' köztársasági zászlószínek, melyeknek dicsőséges emlékeztet a' történet megszentelte, emlékeztessék önöket mindenütt a' szabad és ujjászületett Frankhon képére. Hassa át önök szívé a' köztársaság szent jelszava, mely már a' hazá hallhatatlan hittanává vált örökre. Ha szükség leend a' hazának önök karjaira, ez a' zászló vezesse bátorságukat. Legyen ezen béke idején a' rend és engedelmisség symboluma, 's egyesülési jel azon elvek védelmezésére, melyeket a' revolutio kimondott, 's a' köztársaságot lelkesítendi. Polgár-katonák, katoná-polgárok! mint a' népnek egyenlően kedvelt gyermekei, viseljék ezen zászlót, mint a' nép erejének és nagyságának jelképét. Ez a' köztársaságra nézt az egyesség és hatalom záloga, a' szabad népekre nézt a' szövetség és barátság biztosítéka, az elnyomott népekre nézt a' szabadság reménye. Ezredesek! a' köztársaság nevében, istent 's embereket hivunk tanubizonyiságnál, hogy önök ezen zászló alá esküsznek.“ Az ezredesek kard fölemelés mellett ismétlék: „Esküszünk! Éljen a' köztársaság!“ Ezután Dupont, a' ministeri tanács elnöke, az első zászlót a' városörség ezredesének átadván, azt megölelte. A' többi a' kormány többi tagjai oszták ki az illető ezredesek közt. Mire a' 400,000 főből álló sergeknek a' kormány előtti elvonulása megkezdődött, 's tartott esteli 10 óráig. A' város fényesen ki volt világítva; a' katonák a' nemzetörség kívánatára polgároknál szállásoltak az nap. A' zavarosban halászó izgatón kívül,

mindenki holdog volt ezen a' napon.

A' párisi kormány Lombardiát függetlenségi háborujában segitni meghatározta. Be kár volt Austriának minden áron ki nem békülni Lombardiával, míg azt jószántából tehetné volna; most nem a' fegyverek régi fénye, se nem egy pár millió kamat fizetésétől menekülés, hanem a' népek eddig nélkülözött többségének érdeke levén a' főkérdés.

Anglia. A' Preussische All. Zeit. szerint Metternich és neje Mitigna ur név alatt Londonba megérkeztek, és kitárt karokkal fogadtattak. Dietrichstein gróf austriai követ rögtön udvarlására szaladott, 's egy Bécsbe indított hírnök által szerencsés megérkezését jelentette. Azonnal udvarlására siettek citoyen-Brougham, Aberdeen gróf, Grassalkovics hgné, Wellington pedig szivszakadva várta, 's mezei lakába meg is hivta.

Az Öst. Zeitung meg nem foghatja Metternich megérkezését az austr. követ miként jelentheti hivatalosan, ámbár a' hivatalos Wiener Zeitung is egész ártatlansággal jelenti, hogy az austr. követ rögtön udvarolt az exministernek.

Oroszország. Az All. Zeitungnak írják Bukurestből, miszerint Jassy-ban 60 özszeesküvő éjjel a' fejedelem lakára törvén, az ismeretes engedményeket kérte, 's azokat részint meg is ígerte. De még azon éjjel az orosz consul Kotzebue javaslatára elfogtván az engedmények kicsikaróit, a' silistriai basához küldötte. Bukurestben nem ment addig a' dolog, mert Bibesco fejed. 40,000 oroszszal ijesztvén a' bojárokat, kérte, hogy a' hazát ily veszélyes segítség érkezésére ne tegyék ki, 's győzött. Azonban mindkét tartomány forrong. A' nemesség szeretné úgy a' török, mint az oroszról megmenekülni, a' parasztság pedig a' robottól.

Warsoi lapok szerint, a' Petersburgba szándékozó lengyel urak kéri fogják a' császárt, hogy nemcsak az orosz Lengyelországot helyezze vissza 1830. előtti alkotmányos állapotába, hanem Posent és Gallicziát csatolja hozzá; 's alakítson azokból egy független királyságot, Constantin vagy Leuchtenberg nagyherceget nevezvén ki független királynak. Ez iránt már sürgönyök is érkeztek volna Bécsbe.

Krakko. Frankhonból 60 emigrans lengyel a' vaspályán megérkezvén, a' krakkoi határnál a' hatóság föltartóztatta, de a' kr. lengyel comitè esengésére april. 20-án a' kormányzó b. Krieg bebocsátásukat megígerte. De 27-én viszszavonta szavát, a' városi nép nemzetörsége számára fegyvert kért. A' katonaság a' népre lött, a' nép barricadokhoz fogott, 's nagy vérontás után a' várba szorított katonaság a' várost kezdte bombáztatni 's felgyújtani. (Jövő számban bővebben.)

Olaszthon. Nápolyból az angol kormány tiltakozása dacára szárazföldön és vizen érkeznek a' segéd csapatok Felső-Olaszthonba.

A' pápa birtokából vontatva mennek az önkéntesek Lombardiába. Ellenben a' toscani nagyherceg apr. 5-i rendeletében 12,000 utjoncz kiállítását parancsolja, egy harcziás szellemű hirdetmény kíséretében.

H I R D E T É S E K.

az Erd. Híradó 362-ik számához majus 9-én 1848.

3) **Czigelka ásványgyógy-víz Karvász József kereskedésében árul-tatik.** (1)

(2) Alólírtnak van szerencsése a' t. ez. közönséget értesíteni, hogy Kolozsvárt

Tordakapun kívül PÁVIC S JÁNOS úrtól, az úgynevezett FEKETESAS, NAGYVENDÉGFODÓT haszonbérbe vevén 1-ső majustól fogva, mindent elkövetend vendégeinek a' legnagyobb kényelmet szerezhetni: ugyanis, mind az ételek, 's italok, tiszta jutányos áron,

gyors és pontos kiszolgál-tása, mind a' szobák, 's ágy-némük tisztasága, úgy a' széna, zabnak jósága, nem különben az istalók több kisebb nagyobb részekre elosztva, hasonlólag annak tisztasága és bezárása, hogy ne talán valamely cseléd vigyázatlansága miatt kárt szenvedjen — azért is ke-

cségeti a' remény hogy számos látogatással örvendeztetvén meg fáradalmai jutalom nélkül nem fognak maradni.

Széchenyi József
haszonbérlet,
Vendéglő. (3)